మేడ మెట్లు

అధికారి ఎలాగో మూడుమెట్లూ యెక్కి, వరండాలోకి చేరు కున్నాడు. ఆయన తొడుక్కున్న మూసేసిన కంటి మెడకోటుకి ఏడు బొత్తాము లుంటాయి. వాటిల్లో పై రెండూ వూడదీసేటప్పటికి, ఆయన ఓపికంతా అయిపోతుంది. బొత్తాములూ, కోటూ, టై, కాలర్— యివన్నీ నాగరికత తగిల్చిన శృంఖలాలు; సంస్కారానికి మానవుడు చెల్లించే సుంకం. అలా అనేటందుకు అర్హత వుండాలంటే, ఆ శృంఖలాలు తగుల్చుకోవాలి.... లేకపోతే ఆ నిర్వచనానికి విలువ ఏమీ వుండదు. ఈ జగత్తంతా మాయ, ఏదో యథార్థం తగులబడింది. అదేమిటో నాకు తెలిసి చావదు—" అని ఇంగ్లీషులో ఆరువందల పేజీల గ్రంథం వ్రాసినందుకు. గ్రంథకర్తకి డాక్టరేట్ బిరుదు తగిలించి, ఏ విశ్వవిద్యాలయానికో అధిపతిని చేసేవరకూ సంఘం వూరుకోదు. "ఏమి జన్మం, ఏమి జీవనమూ" అని థర్డ్ క్లాస్ కంపార్టుమెంటులో పాడుకుంటూ కానీకి చెయ్యిచాచే ముష్టికుర్రాణ్ణి కంచి అవతలకి నెట్టేస్తారు, అదేం చిత్రమో! వాడికి వూడని బొత్తాములకోటు లేదు గనకా?

అనుకుంటూ అధికారి బొత్తాములన్నీ వూడదీసి, కోటు విప్పి, కర్రని మూలకి గెంటి కుర్చీలో కూలబడ్డాడు. వెంటనే ఏదో మరిచిపోయిన సంగతి జ్ఞాపకం వచ్చింది. మూడు నిమిషా లాలోచించాడు. ఆ మెట్ల గదిలో బల్లమీద పత్రిక లోపలికి తీసుకురావడం చూచాడు. బల్లమీద గడి యారం కనబడుతోంది. టైము తెలీదు. చూడాలంటే, కళ్ళజోడు కోటు జేబులో వుంది. 'హనీ' అని కేకేశాడు. 'హనీ'కి చిన్నచిన్న వస్తువులు నోట్లో కరుచుకుని పట్టుకురావడం నేర్పి వుంటే ఎంత బాగుండును! 'హనీ' తోక కిందికి దించేసి, మెట్లమీద గంతులేస్తోంది. లోపలికి చూపించి 'ఆ పేపరిలా తీసుకురా' అని సంజ్ఞ చేశాడు. 'హనీ' ఘూాలనున్న కర్రని

నోట్లో కరుచుకుని మెట్లెక్కి పైకి వెళ్ళిపోయింది. ఆ కర్రని తనకిచ్చినా బాగుండును; దాని సహాయంతో లోపలికెళ్ళి పత్రిక తీసుకొచ్చి, చదువు కుంటూ కూర్చుండును. నిజంగా జీవితంలో సంతోషం కలగజేసేవి ఇట్లాంటి స్వల్ప విషయాలే. రోజూ ఎనిమిదింటికి హాజరయ్యే 'తంబిగాడు' ఇవాళ పదిగంటలైనా రాలేదు. అధికారి వూరికే తనముందు పరుచుకున్న నేలనీ, దానిమీద ఒరిగిన ఆకాశాన్ని చూస్తూ కూర్చున్నాడు. దేన్ని చూడడం? అర్థం పర్థంలేని కొండలు, బయళ్ళు వురికే మేఘాలని పోగు చేసుకుని, ఒక్క వర్షం చుక్కైనా ఖర్చుపెట్టలేని పీనాసి ఆకాశం— డాక్టర్లు, కవులు చంపుకుతింటే ఇక్కడికి కొచ్చాడు.... ఆరోగ్యానికి, అందానికీవి. తనకి ఆరోగ్యం, భార్యకి అందం.

అరవైయేళ్ళు దాటింతర్వాత, ఆరోగ్యం సంగతి జ్ఞాపకం వస్తుంది ఈ డాక్టర్లకి. ఏభైయేళ్ళు దాటినా, తన భార్యకి తన అందంతో తప్ప, ప్రకృతి అందంతో ప్రమేయంలేదు. మేడమెట్లు దిగి కిందికి రాదుగా! తను పైకి ఎక్కలేడు!

"మా ఆవిడకి అందంతో నిమిత్తంలేక మెట్లు దిగదు, ఆరోగ్యంలేక నేను మెట్లెక్కలేను. ఇలాంటిచోటుకి పంపించారయ్యా!" అని సలహా యిచ్చిన డాక్టర్లకి ఉత్తరం వ్రాద్దామని సంకల్పించుకున్నాడు అధికారి, కానైతే కాగితాలేవి, కలమేది? అవి దొరికేటప్పటికి వ్రాద్దామనుకున్నది కాస్తా మర్చిపోతాడు. అక్కడికీ తను మెట్లున్న కొంపలొద్దు మనకి, ఎక్కాదిగా చెయ్యలేం, ముసలాళ్ళం అని భార్యతో ఎంత చెప్పినా ఆవిడ వింటేగా! తనకి మేడే కావాలంది. మేడ లేకపోతే దర్జాకి లోపమనేమో ఏదో రెండురోజు లోపికపడితే, పెద్దమ్మాయి 'కళ్యాణి' పూనానుంచి సెలవలకొస్తుంది. తన కష్టాలన్నీ తీరతాయి- అనుకుని, అధికారి తమా యించుకున్నాడు. తనపేరుకి తనకే నవ్వొచ్చింది. అధికారిట! కాలేజీ ప్రొఫెసర్‌గా ఆరేళ్ళు అమాయకులైన విద్యార్థులమీద అధికారం చలా యించాడు. పత్రికా సంపాదకుడుగా ప్రూఫ్‌రీడర్ల మీద పదేళ్ళు చలా యించాడు. దివాన్‌గా ఎనిమిదేళ్ళు అడ్డమైనవాళ్ళమీద చలాయించాడు. ఇక్కడ, యిప్పుడు ఎవరిమీద చలాయించడం! కొండలు, వర్షం

కురవడమేనాచేతకాని దద్దమ్మ మేఘాలు, గడ్డిమొలిస్తే ఎవరేనా పీకి తారని రాళ్ళగుట్టల్నికన్న బయళ్ళ పీటిమీద చలాయించాలి. ప్రొద్దున్న తను షికారెళ్ళినప్పుడు, ఓ ముసలి దౌర్భాగ్యుడు దార్లో కలుసుకుని, ఆ కొండల్ని, బయళ్ళనీ, మేఘాలనీ మెచ్చుకోడం మొదలెట్టాడు! బాగా వాదించి, కసితీరా తర్కించి అంతా తప్పని ఋజువుచేసి, ఆ దౌర్భాగుణ్ణి తన భార్యముందు ఓడిస్తేకాని, తనకి శాంతి సమకూరేటట్టు లేదు. ప్రతి వాజా పత్రికల్లో దేశంలో శాంతి, అంతర్జాతీయ రంగంలో శాంతి అని అఘోరిస్తాదేగాని, తనహృదయంలో శాంతిని గురించి చెప్పుకోడేం! సంపాదకుడికి లేఖ వ్రాయాలి. 'అయ్యా, ఆరోగ్యంకోసం కొండల్లో కెళ్ళమనే డాక్టర్లనీ, అందంకోసం ఏకాంతంలో కెళ్ళమనే కవులనీ, ప్రభుత్వంవారు బంధించి జైళ్ళలో వుంచటం అవసరంగా తోస్తోంది. ఏం లాభం! కాగితం, కలం లేవుగా! ఇందాకా ఏదో యిట్టాంటి ఉత్తరం ఒకటి రాద్దామనుకున్నాడు. అదేమిటో, ఒక్కటీ జ్ఞాపకంరాదు. అధికారికి తీవ్రంగా కోపం వచ్చేసింది.

చప్పట్లుకొట్టి భార్యని కేకేశాడు.

ఆవిడ మెట్లపైన నుంచుంది.

"కిందికి దిగు," అని గర్జించాడు అధికారి.

"ఏం, ఎందుకు?"

"నా కనేకం కావాలి."

"మీరేరండి పైకి" అంది నవ్వుతూ.

"నే నొచ్చేప్పటికి, అవన్నీ మర్చిపోతాను, యీ మెట్ల కొంప వద్దంటే విన్నావుగా—"

"ఎందుకంత రుసరుస? తల్చుకుంటే మీరే ఎక్కగల్రు మెట్లు" అంది మళ్ళా నవ్వుతూ. ఆ నవ్వుతో అధికారి కోపం తగ్గింది. ఆ నవ్వులో ఏముందో మజా! ఆయన కళ్ళకి ఆవిడ కొండమీద ప్రతిష్టించిన అమ్మవారి విగ్రహంలా వుంది.

"అంతేకాని నువ్వు దిగవన్నమాట?"

"మెట్లెక్కడం, దిగడం వంటికి మంచిదని డాక్టరన్లేదు....!"

"అంటాడంటాడు: వాణ్ణి మెట్లపైనుంచి, కిందికి దొర్లించి, కింది నుంచి పైకిలాగి, మళ్ళా కిందికి దొర్లిస్తే.... దేశంలో అన్నం కరువైనా తగ్గుతుంది. డాక్టరు నూట తొంభై పౌన్లు."

ఇంతలో 'తంబి' వచ్చాడు. వాడిచేత గ్లాసుడు పాలు, పొగాకు డబ్బా కిందికి పంపించింది.

అధికారి పాలుత్రాగి చుట్టకాలుస్తూ, పత్రిక చదవడం సంగతి మరిచిపోయాడు. ఆయన ఆలోచనలు 'దౌర్భాగ్యుడి' వైపుకి వెళ్ళసాగాయి. తను షికారుకి వెడుతుంటే, అతను రాయిమీద పడుకుని పాడుకుంటూ కనబడ్డాడు, తనలాగే అతను ముదుసలి, ఎటొచ్చీ అతని నెరిసిన తల వెంట్రుకలు వూడలేదు. నిర్మానుష్యమైన ఆ ప్రదేశంలో దేవతలా ప్రత్యక్షమయాడు. ఇద్దరూ అరగంటసేపు కబుర్లు చెప్పుకున్నారు: సంభాషణ, మొదట్లో గాడిదల్ని గురించి ప్రారంభమైంది. ఎందుకో దూరంగా బీళ్ళల్లో వారికో గాడిద కనుపించింది. ఆ ముసలాయన ఆ కొండల్ని, బయళ్ళనీ మెచ్చుకోవటం మొదలెట్టాడు. తనకి ఒళ్ళు మండిపోయింది. వాదించుకున్నారు యిద్దరూ. 'ఇంతటితో వాదం పూర్తికాలేదు. యింటికి రా' అని ఆహ్వానించాడు. తను వచ్చేస్తూ, నీ పేరేమిటనడిగితే 'దౌర్భాగ్యుడు' అన్నాడు. నిజంగా అన్నాడా, తన వూహ? అధికారి కళ్ళు నీరసంగా మూతలు పడ్డాయి. గాలికి కొట్టుకుని కొట్టుకుని అలిసి వేలాడిపోయిన ఒంటి ఆకులా అతని మెడ భుజంమీద నిశ్చింతగా వాలిపోయింది.

ఎంతసేపయిందో—

ఎవరో అతన్ని లేపారు—తంబిగాడు.

వాడి భుజంమీద చేతులు అనించి అధికారి మెట్లెక్కడం సాగించాడు. మెట్లమీద ఏదో మనిషి ఆకృతి.... మరీ మరీ పెద్దదవుతోంది.... నాలుగు, ఐదు, ఆరు.... ఎవరిది ఆ ఆకృతి.... ఏడు ఎనిమిది.... తన భార్య అరుణ!.... తొమ్మిది.... తెల్లమబ్బుల్ని కప్పుకున్న పచ్చకొండలా ఆవేషం, నురగల్ని పెనవేసుకున్న కెరటంలా ఆ తెల్లటి జుట్టు, చీకట్లో చలించని నీటిలో మసలిన చంద్రబింబాల జంటలా

ఆ కళ్ళజోడు — పన్నెండు, పదమూడు— మెట్లెక్కడం ఎంత సులభం! పదిహేను పదహారు మెట్ల భవనాలపై తిరిగి, మౌనంతో ముడుచుకున్న ఆమె పెదవులు, సముద్రంలో కలిసిపోయే సంధ్యాసమయ మేఘాలలో తన దృష్టిని అవరిస్తోంది- పందొమ్మిది అదీ నవ్వా! పైపళ్లు రెండు వూడిపోయాయి. పాపం బంగారం పళ్లు వేయిస్తానంటే వద్దంది.... పెదవులతో నవ్వడం ఒక్క అరుణకే తెలుసు.... ఇరవై, అమ్మయ్య- ఇరవై ఒకటి చేతులతో అందుకుంది- అధికారి అరుణలో ఐక్యం అయిపోయాడు.

* * * *

ఆ రోజున ఎవ్వరూ మళ్ళా మేడమెట్లు దిగలేదు. 'దౌర్భాగ్యుడు' రాలేదు.

* * * *

మర్నాడు తెల్లారి ఎనిమిదింటికి, అధికారికి అమాంతంగా 'దౌర్భాగ్యుడి' సంగతి జ్ఞాపకం వచ్చింది. వెళ్ళి వెదికి తీసుకురావాలని బైలుదేరాడు. పైగా డాక్టర్లు రోజూఉదయం ఒక మైలైనా నడవాలన్నారు.... డాక్టర్ల జోలి తనకెందుకు? ఈ కసరత్తు స్త్రీలకి చెప్పరేమో డాక్టర్లు, ఎవళ్లు ఏది చెయ్యగలిగితే దాన్నే పురమాయిస్తారు కాబోలు. ఇంతమంది డాక్టర్లుండికూడా యీ దేశంలో జనాభా పెరిగిపోవడం నిజంగా ఆశ్చర్యమే!

"నువ్వు నన్ను దింపనక్కర్లేదు, నేనే దిగుతాను" అంటూ అరుణ చేతిని తొలగించేసి, ఒంటిగా మెట్లుదిగడం మొదలెట్టాడు అధికారి. ఒక మెట్టు దిగేసరికి, మెట్లగది గుమ్మంలో దౌర్భాగ్యుడి మొహం కనిపించింది. దౌర్భాగ్యుడు రాతిబొమ్మలా స్తంభించి మెట్లకేసి చూస్తున్నాడు.

"అదేమిటి మాటా పుంతీ ఆడవేం.... నేను దిగలేననా?" అధికారి ఆఖరిమెట్టుమీద అడుగుపెట్టగానే అరుణ లోపలి కెళ్ళిపోయింది.

"అదేమిటి, తెల్లబోయి చూస్తావు. ఎప్పుడూ మేడమెట్లు చూళ్ళేదా!" ఆయాసంతో అధికారి చివరి మెట్టుమీద కూర్చుండిపోయాడు. దౌర్భాగ్యుడు కూడా ఆయన ప్రక్కనే కూర్చున్నాడు.

"ఇదిగో చూడు...."

"చూస్తున్నా, వింటున్నా...."

"నీతో ఏదో చెప్పాలనుకున్నా.... నీకేమన్నా జ్ఞాపకం వుందా ?"

"ఓ, మీరు గట్టిగా మాట్లాడనక్కర్లేదు. నాకు చెముడు లేదు."

"ఆ విషయంకాదు. ఆఁ జ్ఞాపకం వచ్చింది- యీ కోటు విప్పాలి. మనం యింక బైటకి వెళ్ళంగా."

అని, కాసేపు కోటువిప్పే కార్యక్రమం జరిపాడు అధికారి.

"ఇప్పుడు చెప్పు, నేనేం మరిచిపోయానో."

"కొందరు...." అని నవ్వాడు దౌర్భాగ్యుడు, సక్రమంగావున్న పళ్ళవరసని బైటపెడుతూ.

"నువ్వసాధ్యుడవే— నేనంటాను.... యిప్పుడు మరిచిపోయాను. కాసేపుండి చెబుతాలే అన్నట్టు నువ్వేమన్నా టిఫిను ఫలహారం చేస్తావా, చేశావా.... ?"

"చేశాను; ఐనా, అభ్యంతరంలేదు."

"ఇదుగో, అరుణా— ఆ, నీ పేరేమిటి ?"

"చెప్పాగా— దౌర్భాగ్యుడు."

"భలే సరసమే- మా యిల్లాలితో యీ దౌర్భాగ్యుడికి ఫలహారం పట్రావే అనమంటావా- ఇదిగో, అరుణా! ఫలహారం తీసుకురా...."

అరుణ మెట్లమీద నుంచుంది. ఆవిడచుట్టూ, హసీ గంతులేస్తోంది. మెట్లమీదినుంచి గబగబా దిగి- వారిద్దరి మధ్యకీ వచ్చింది. ఇంతలో 'తంబి' వచ్చాడు. పైకి రమ్మని సంజ్ఞ చేసింది అరుణ. 'తంబి' అధికారిని లేవదీసి వరండాలోకి తీసికెళ్ళి, కుర్చీలో జేర్లవేశాడు. మరో పడకుర్చీలో దౌర్భాగ్యుడు కూర్చున్నాడు 'తంబి' ఫలహారం తీసుకొచ్చాడు.... రొట్టె, వెన్న, పంచదార, రెండు కమలాఫలాలు, కాఫీ.

"నిన్ను కూడా నాలా, యీవూరు డాక్టర్లు పంపలేదు, గదా ?" అని అడిగాడు అధికారి.

"లేదు. అంటే సాధారణంగా డాక్టర్లకి వాళ్ళుంటున్న వూరు వదిలి వెళ్ళే అవకాశం వుండదు. అంచేత యితరుల్ని మహాచోటుకి ' పంపేనా

తృప్తిపడతారు” ఈ విషయం అధికారికి నచ్చినట్లుంది; బహు సంతోషంతో ‘వూ’ కొడుతూ కుర్చీ కొంచెం ముందుకి జరుపుకున్నాడు.

“నేను దీవానుగా ఉంటున్న రోజుల్లో వోమారు తాశీల్దారుకి జబ్బు చేస్తే, మదనపల్లి పంపించారు డాక్టర్లు; ఆయన వచ్చాక, ఆయన భార్యకి జబ్బుచేసింది; ఆవిణ్ణి పంపించారు, తరువాత ఆయన్ని మళ్ళా తరువాత ఆవిణ్ణి భార్యాభర్తల వియోగంవల్ల అన్ని జబ్బులూ కుదురుతాయేమో!” అని అధికారి నవ్వడం సాగించాడు.

కాసేపు నిదానించి మళ్లా అందుకున్నాడు.

“నువ్వు నవ్వవేం? నీకు పెండ్లాం పిల్లలూ వున్నారా? యింతకీ తాశీల్దారు పెళ్ళాన్ని చూద్దం తటస్థించింది. ఏ జబ్బూలేదు దుక్కలావుంది. మళ్ళా నవ్వుతున్నాడు.

“అంటే ఆడాళ్ళజబ్బులు పైకి కనబడవుగా మరి” అన్నాడు దౌర్భాగ్యుడు.

“లోపల రోగం అంటావు మీ ఆవిడ కేం జబ్బు?”

“నాకు భార్యలేదు.”

“పోయిందాపాపం?”

“అసలు పెళ్ళికాలేదు.”

“పిల్లలు? మరే మరే అసలు పెళ్ళేకాలేదన్నావుగా. పెళ్ళికానంత మాత్రాన పిల్లలుండగూడదని లేదనుకో” అధికారి, తనలో తనే నవ్వుకొంటున్నాడు.

“ఇదిగో, నిన్ను ‘దౌర్భాగ్యుడు’ అని పిలవడం ఏమీ బాగాలేదు నీ పేరేమిటో చెప్పు, చంపక.”

“నాకేపేరుంటే బాగుంటుందో, ఆ పేరే పెట్టి పిలవండి”.

“ఐతే ఆలోచించనీ నువ్వు కొండల్ని మహా మెచ్చుకొంటున్నావు గనుక, ‘కొండయ్య’ అని పిలుస్తాను లేకపోతేను” అని అధికారి వెటకారంగా కోపం ప్రకటించాడు.

“అలాగే పిలవండి నాకు కొండలంటే నిజంగా ఇష్టం. వాటిల్లో స్థిరత్వం వుంది. అవి కదలవు, మారిపోవు. మనుష్యులు మోసగిస్తారు

మోసపోతారు, మారిపోతారు, అసలుపోతారు. కొండలు మాత్రం అలాగే వుండిపోతాయి" అన్నాడు కొండయ్య.

"అది బాగానే వుందయ్యా, అయితే మేఘాలనీ, నదులనీ మెచ్చు కొంటా వెందుకు ?"

"అవన్నీ ఆ కొండల్ని పట్టుకుని దేవుళ్ళాడతాయిగనక."

"కొంపతీసి నువ్వు కవివా ఏమిటి చెప్పు ?"

"ఇంకోళ్ళ కొంపలు తీసేవాడు సంస్కర్త, తన కొంప తీసుకునే వాడు కవి" అన్నాడు 'కొండయ్య గూఢంగా.

"నీ కసలు కొంపే లేదుగా" అని వికృతంగా నవ్వాడు అధికారి. మళ్ళా యేదో జ్ఞప్తికి వచ్చి.

"నీకు ఆ తాశీల్దారు భార్య ఫొటో పంపించాలి" అని చప్పట్లు కొట్టి 'తంబిని' కేకేసి, అమ్మగార్నడిగి సంస్థానం ఫొటోల ఆల్బమ్ తీసుకురమ్మన్నాడు.

'తంబి' ఆల్బమ్ తీసుకొచ్చాడు.

"ఆ, యిదిగో ఆల్బమ్-యీవిడా, తాశీల్దారుగారి సతీమణి. రెండో పెళ్ళి పెండ్లామనుకో, చూసుకో ఎంత మజాగా వుందో. అరుంధతి, శకుంతల, తిలోత్తమ, 'జూ్యలియెట్' అబ్బో-యీవిడికి చాలా పేర్లుండేవి. ఈవిణ్ని చూసినవాళ్ళు నిద్రాదేవికి విడాకులిచ్చారంటే నమ్ము. ఒకవేళ నిద్రాదేవిని వదలకపోతే, ఆ కాసేపు స్వప్నకాంతతో గడిపేవారు" జ్ఞాపకాల సౌందర్యంతో అధికారి కళ్ళు మెరుస్తున్నాయి.

"ఆవిడకి కొంచెం ముందుగా కుర్చీలో యీ వ్యక్తి ఎవరు చెప్పుకో పాగా వుంది గుర్తుపట్టవులే! నేనే యిప్పుడంటే జుట్టంతా వూడిపోయింది గాని.... ఆ వ్యక్తి యీ వ్యక్తికోసం పరితపించిందంటే ఆశ్చర్య పడతావా ?" జ్ఞాపకాల శక్తితో అధికారి కాలప్రవాహంలో ఎదురీత సాగించాడు.

"ఆ, నేనాశ్చర్యపడతాను" అన్నాడు కొండయ్య అధికారి నిర్ఘాంతపోయాడు. ప్రశ్నార్థకంగా కనుబొమ్మలు చిట్లించాడు.

"స్త్రీలు పరితపించరు: యితరులకి పరితాపం కలిగిస్తారు. అట్లా పరితపించిన వ్యక్తులలో తమరొకరు కావచ్చు."

అధికారికి చాలా కోపం వచ్చింది.

"మంచివాడివే ఆ రోజుల్లో నన్ను నువ్వు చూశ్శేదు మరి. అప్పటి శక్తి, అందం దర్జా, యిప్పటి అనుభవం, జ్ఞానం యీ రెండు కలిస్తేనా" అని అవి కలిస్తే యెట్లా వుంటుందో వూహించుకుంటూ నిశ్శబ్దంలోపడ్డాడు అధికారి.

"ఈ రెండూ కలిసినవాళ్ళకి స్త్రీలే అక్కర్లేదు: కలవని వాళ్ళు స్త్రీలకి అక్కర్లేదు."

"నీకేం తెలీదు. నీకు పెళ్ళా, పెడాకులా ఆడదాని మొహం యెరుగుంటేగా!"

"మొహం నేను ఎరుగను, కాని మనస్సు ఎరుగుదును."

"ఏంకథ- ఒకప్పుడు గందరగోళం చేసినవాడి వైఖరే నీది. ఒరే, 'తంబీ' అమ్మగారేం చేస్తున్నారు?"

"కుట్టుకుంటున్నారండి."

"నువ్వు వూళ్ళోకెళ్ళి చుట్టలట్రా."

తంబి వెళ్ళాడు. అధికారి తన కుర్చీ యింకా దగ్గరగా లాక్కొని, కాళ్ళు స్తంభానికి ఆనించాడు.

నడిచిపోతున్న 'తంబి' కేసి చూస్తూ, కొండయ్య ప్రారంభించాడు.

"నేను వాడంత వుండేవాణ్ని. మా యింటి పక్కనే రెండు పెద్ద మేడలుండేవి. మొదటిది పాత మేడ. అందులో ఎవ్వరూ కాపురం వుండేవారుకారు. కాని సత్రవులోలాగా జనం వస్తూ పోతూ వుండేవారు. దాని పక్క మేడలో ధనంగారి వాళ్ళుండేవారు ఆ రెండు మేడలూ వాళ్ళవే. చాలా స్థితిపరులు. ఒకరోజున నేనూ మా అత్తయ్య గుళ్ళో కెళ్ళాం అక్కడ చూశాను ధనాన్నీ, వాళ్ళమ్మనీ. ధనం పదేళ్ళపిల్ల; నేనో రెండేళ్ళు పెద్ద. గుడిలోపల దేవుడి దగ్గర అంతా చీకటే! ఆముదం బుడ్ల వెల్తురులో ధనం మహాలక్ష్మిలా మెరిసిపోయింది. అటుకేసి చూస్తూ నమస్కారాలుపెట్టి, అత్తయ్యని చూసి చెంపలేసుకున్నాను. తరువాత

బోలెడుమంది జనంవచ్చి మమ్మల్ని నెట్టేశారు. అత్తయ్యా నేను విడిపోయాం. ధనం, వాళ్ళమ్మా అర్చనలేవో చేయిస్తున్నంతసేపూ నేనక్కడే వుండిపోయాను. వాళ్ళతోబాటే వాళ్ళ వెనకాలే నేను నడచి వెళుతున్నాను. మా యింటివేపుకేసి నడుస్తున్నాం. రోడ్డుకి రెండువేపులా పెద్ద పెద్ద చెట్లకొమ్మలు వ్రేళ్ళాడుతున్నాయి. సంతబండి గూడు కొమ్మలకి తగిలి, సన్నకొమ్మలు ధనం నెత్తిని దూసుకున్నాయి. ధనం తల్లో పూలు కిందపడిపోయాయి. వాటికోసం వొంగుని తీసుకోబోయింది. వాళ్లమ్మ కేకలేసి చరిచింది. ఆ పూలని వదిలేసి, వాళ్ళమ్మతో నడిచిపోతోంది. ఆ పూలని నేను తీసుకున్నాను గుళ్ళో తీర్థంతో యింకా తడిగానే వున్నాయి ఆ పూలు. వాటి పక్కనే ధగ ధగా మెరిసిపోయే చిన్న వజ్రపు ఉంగరం అక్కడ పడిపోయింది. దాన్ని తీసుకున్నాను. వాళ్ళు వాళ్ళింటికి వెళ్ళిపోయారు. నాకేమీ తోచక పువ్వుల రేకలు నోట్లో చప్పరిస్తూ, ఖాళీ మేడ మెట్లమీద కూర్చుండిపోయాను. ఖాళీ మేడకి ముందు అరుగుమీదనుంచి మెట్లు దొడ్లోంచి మరోరకం మెట్లూ వుండేవి. దొడ్డివేపు మెట్లమీద కూర్చున్నాను. ఒక గంట జరిగింతర్వాత ధనం రోడ్డంట యేదో వెతుక్కుంటూ మా యింటికేసి వస్తోంది. నాకు తెలుసు ఉంగరం కోసం అని దగ్గరగా వెళ్ళాను.

"పూలు పారేసుకున్నావు" అన్నాను, పువ్వులు చూపుతూ.

"కాదు, కాదు."

"మరేమిటి వెదుకుతున్నావు ?"

"ఏమీలేదు."

నాకేసి చూడకుండా అలా నడిచిపోతోంది.

"చెప్పు, నేనూ వెదుకుతాను" అన్నాను.

"అమ్మ కేకలేస్తుంది."

అని విక్కమొహంపెట్టి, మెట్లమీద కూర్చుంది. అప్పట్లో నాకా ఉంగరం యివ్వాలనిపించలేదు. ఏడుస్తూంటే జాలేసింది. కింది మెట్టు ముందు బోలెడు యిసుకుంది. అందులో కూర్చుని దూదుంపుల్ల ఆడడం మొదలెట్టి, ఆటకి రమ్మని పిలిచాను. రానంది. నేనొక్కణ్ణి ఆడుకోడం

మొదలెట్టాను. కొంత సేపయింతర్వాత, ఒక చేతిలో పువ్వులుంచుకొని, రెండోచేతిలో ఉంగరం వుంచి ధనాన్ని కళ్ళుమూసుకోమన్నాను. మూసుకుంది. తెరవమన్నాను తెరిచింది.

"ఈ రెండింటిలో యేది బావుంది?" అని అడిగాను. ఉంగరం చూసి కొండంత మొహం చేసుకుంది.

అధికారి కుర్చీలో కదిలి, "అందుకా కొండలంటే నీకిష్టం!" అన్నాడు.

"తే, నా ఉంగరం" అని లాక్కోబోయింది. నేను గుప్పెడు మడిచేశాను.

"ఏది బాగుందో చెబితేకాని యివ్వను" అన్నాను.

ధనం నా ప్రశ్నకి సమాధానం చెప్పకుండా వచ్చి, నా గుప్పిడి పట్టుకుని చేతిని బిరికి వేళ్ళని పీకుతోంది. నేను గుప్పెడు విప్పలేదు. 'యియ్యి యియ్యి' అని చేతిని కరిచింది. నేను ఉంగరాన్ని రెండో గుప్పెట్లో ఫిరాయించాను.

"అమ్మతో చెబుతాను, చూస్కో" అంది.

నేను మెట్లెక్కి పైకి పరుగెత్తాను. తనూ పరుగెత్తింది. అలా అరగంటసేపు, మెట్లమీద పరుగెత్తాం. చివరికి ధనం అలిసిపోయి మెట్ల మీద కూర్చుండిపోయింది. నేను మెట్లకింద దూదుంపుల్ల ఆట అభినయించి ఉంగరాన్ని యిసుకలో దాచేసి, మాయంచేశానని చెప్పాను. ధనం మెట్లు దిగలేదు. కిందికి రమ్మన్నాను! దిగనంది. దిగితే ఉంగరం యిస్తానన్నాను. అక్కర్లేదు పో, అంది. నేను ఉంగరం తీసుకు వెళ్ళిపోయాను.

ఇట్లా లాభంలేదు. మంచి చేసుకుంటే కాని ఉంగరం దొరకదనుకుందో యేమో రోజూ ఏదో వంకని మా ఇంటికి రావడం, మేం యిద్దరం మేడమెట్లమీద ఆడుకోడం కొన్ని వారాలు జరిగింది. ఏమండోయ్, మీరు వింటున్నట్లులేదు.

అధికారి కళ్ళమూతలు పడుతున్నాయి. చిత్రమైన కలలోంచి లేచినట్లు తటాలున లేచి, కళ్ళు నులుపుకుని, తెల్లబోయి చూశాడు.

"అవునవును. బాగుంది, తరవాత ఏం జరిగింది?"

"మీరు వినడంలేదు. నేను చెప్పను."

"చెప్పకేం చేస్తావ్, మహచక్కగా చెప్తావు. ప్రేమగాథ మొద లెట్టినవాడు ఆగడం నే నెరగను."

"ఇది ప్రేమగాథ కాదు. ఒక్క పురుషుడు మాత్రమే ప్రేమిస్తే స్వీయచరిత్ర. అవతల స్త్రీ కూడా ప్రేమించినప్పుడే ప్రేమగాథవుతుంది" అన్నాడు కొండయ్య.

"ఓయి పిచ్చివాడా! ఏ స్త్రీ కూడా, 'నిన్ను ప్రేమించా'ననదు. అంటే మొగాడికి లోకువవుతుంది. మా తాశీల్దార్ భార్య విషయం తీసుకో- తన్ను ప్రేమించి చేసుకుంది అని మురిసిపోయేవారు, అమాయకుడు" అంటూ అధికారి నవ్వడం సాగించాడు.

'తంబి' చుట్టలు తీసుకొచ్చాడు. అధికారి చుట్ట ముట్టించాడు.

"ఏదీ యిహచెప్పు ఎంత విసుగ్గా వున్నా తట్టుకోగలను."

"అయితే నే చెప్పను" అన్నాడు కొండయ్య.

"నువ్వు చెప్పకపోతే ప్రమాదం లేదు. నేచెబుతా విను. నా చిన్న ప్పుడు అబ్బో బాగా చిన్నప్పుడు, నలభైయేళ్ళనాటి సంగతి...." అని అధికారి ఒక కల్పితగాథ మొదలెట్టాడు. ఆ గాథకి అంతమయ్యే ప్రాప్తం లేదు. అధికారి భార్య భోజనానికి పిలిచింది. ఆయన మేడమెట్లు ఎక్క లేను, కిందకు పంపించమన్నాడు. మెట్లగదిలో 'తంబి' పీటలు, కంచాలు పెట్టాడు. ఇద్దరూ అన్నం వడ్డించుకుతిన్నారు. నిద్రపోయి మధ్యాహ్నం మూడింటికి లేచాడు అధికారి.

"కొండయ్యా వున్నావా ? వెళ్ళిపోయావనుకున్నా. నాకు యిందాక ఒక సందేహం వచ్చింది. మళ్ళా మరిచిపోయాను."

"జ్ఞాపకం తెచ్చుకోండి."

"ఐతే నువ్వెక్కడి కెందుకొచ్చావు ?"

"మీరు రమ్మంటే."

"అదికాదయ్యా, ఈ వూరు ?"

"ఇక్కడికి నాలుగుమైళ్ళ దూరంలో పండ్లు, పువ్వులు ఎగ్జిబిషన్ పెట్టారు. మంచి విత్తనాలు పట్టుకుపోదామని. నా కో ఆరెకరాల

ఖామిుండేది. ఎరక్కపోయి, అందులో పృగాకు వేశాను. దెబ్బతిన్నాను. మళ్ళా అందులో ఒక తోట వెయ్యాలని.”

“అరవై యేళ్ళొచ్చాక చదువుకోక మన్నుగొట్టుకున్నాట్ట! నువ్విప్పుడేస్తే తయారయ్యేటప్పటికి నాలుగేళ్ళయినా పట్టదూ! ఎవరి కోసమనీ, ఎందుకోసమనీ ?” అన్నాడు అధికారి.

“ఆ తోటలో ఒక ఆశ్రమం నిర్మిస్తాను. నాలాంటి బీద వృద్ధ బ్రహ్మచార్లకి అది నిలయంగా వుండేటట్లు విల్లు రాస్తాను.”

“అంటే ? ఓహో, నీ ప్రేమగాథ వింటే కాని తెలవదసుకుంటా. ఏదీ చెప్పు- ‘తంబీ !’ ‘టీ’ !”

‘తంబి’ ట్రేలో రెండుకప్పుల టీ, రొట్టి, వెన్న తీసుకొచ్చాడు. అధికారి రొట్టి పాలల్లో ముంచుకుని చప్పరించి తిన్నాడు. ఫలహారం అయింతర్వాత, యిద్దరూ మళ్ళా కొండలకేసి షికారుగా నడుస్తున్నారు. సాయంత్రం ఐదు దాటింది. నిశ్చింతగా పడుకొన్న స్త్రీ రొమ్ములమీద ఆకుపచ్చ చీర మడతకొంగులా, రెండుకొండులూ మెదలకుండా ఉన్నాయి. కాలిబాటలు, రొమ్ములమధ్య నలిగిన చీరమడతలు- నిద్రలో ఏడ్చిఏడ్చి ఎర్రబడి, తెరిచిన ఒంటికన్నులా సూర్యుడు కొండవెనక్కి దిగి కన్ను నులుముకుంటున్నాడు. చోద్యం చూస్తూ మేఘాలు చుట్టూ చేరుకున్నాయి. ఏదో జ్ఞాపకం వచ్చినట్లు, ఎక్కడో పిట్టకూసింది. సర్వమూ త్యజించిన రాళ్ళుకూడా సంధ్యవేసిన యింద్రజాలంలో యిరుక్కున్నాయి.

కొండయ్య రాతిప్రక్క లేతగడ్డిలో పడుకున్నాడు. అధికారి రాతి మీద కూర్చున్నాడు.

“కొండలు ఆకాశంలోకి దేవుడు వేసిన మేడమెట్లు” అన్నాడు కొండయ్య.

“గాడిదగుడ్డు” అన్నాడు అధికారి.

“మెట్లచివర వుంటాడు. దేవుడు కిందికి రాడు. మన్ని పైకి రమ్మం టాడు. మనం వెళ్ళం. వీళ్లజోలి మనకెందుకని, దేవుడు ఆ మెట్లని పడ గొట్టేశాడు. పడిపోగా మిగిలినవి కొండలు.”

"వెళ్లవయ్యా, మహాచెప్పొచ్చావ్- మెట్టవేదాంతం. నీకు మనుష్యులతో సంపర్కం లేక, కొండలతో తృప్తిపడుతున్నావు. ఎవళ్ళూ స్నేహితులు లేనివాడేం జేస్తాడు మరి!" అన్నాడు అధికారి.

"మీరు నా స్నేహితులు కారు?" అన్నాడు కొండయ్య, సూర్యుడు పొడవకుండా కళ్ళమీద చెయ్యి అడ్డుపెట్టుకుంటూ.

"పెళ్ళికానివారికి స్నేహితులుండరు. పిచ్చివాడా! పెళ్ళాందగ్గర నుంచి పారిపోయేటందుకు స్నేహితులు బాగా పనికొస్తారు. నీకలాంటి పెళ్ళాం లేదుగా. నువ్వు నాకు స్నేహితుడవుగాని, నేను నీకు కాదు" అని అధికారి నవ్వుతూ, కర్రతో నేలని పొడుస్తున్నాడు.

కొండయ్య మాట్లాడలేదు.

"కోపం వచ్చిందా! లేదులే, పాపం యేదీ చెప్పు ధనం కథ. అయితే ఆ అమ్మాయి పేరు ధనమేనా?"

"కాదు, వేరే పేరుంది. వాళ్ళు ధనవంతులు కాబట్టి నేను 'ధనం' అని వ్యవహరించేవాణ్ణి. ఏడాది గడిచింది. ధనం ఉంగరం ప్రమేయం ఎత్తడం మానేసింది. మేం మేడమెట్లమీద అనేకరకాల ఆటలు ఆడుకునే వాళ్లం, పట్టుకునే బద్దలమీదనుంచి జారడం, పైనుంచి కిందికీ, వెనక్కి తిరిగి దిగడం, ఎవరు ముందెక్కుతారోనని పందాలేసుకుని పరుగు లెత్తడం- ప్రొద్దున్న గంటా, సాయంత్రం రెండుగంటలు. మా స్నేహం ఎవ్వరికీ తెలీదు మాకే తెలీదు."

"మేడమెట్లమీద ఆడుకునే అవసరం ఎందుకొచ్చిందీ?" అని అడిగాడు అధికారి.

" మరెక్కడా వీల్లేదు. దొడ్లో ఆడుకుంటే వాళ్ళవాళ్ళు కనిపిస్తారు. వీధుల్లో ఆడితే మావాళ్ళు కనిపిస్తారు. కొన్నిరోజులు 'సరస్వతీ, భక్తుడు' ఆట ఆడేవాళ్ళం. నాకు చదువొచ్చేదికాదు. ఆమె సరస్వతట. దొడ్లో కొమ్మని తీసుకొచ్చి, మెట్లపైన చివరి మెట్టుమీద రవివర్మ బొమ్మలో సరస్వతిలా, కొమ్మని వీణకింద అమర్చుకుని, కళ్ళుమూసుకుని కూర్చునేది. నేను భక్తుడను, మెట్లకింద పువ్వులతో పూజించేవాణ్ణి,

"దేవీ! మీరు కనబడండి."

"భక్తా! నీవు పైకి రమ్ము."

"అంతదూరం యీ దీనుడు రాలేడు."

"నీ ఖర్మం! నేను కిందికి రాకూడదు" అనేది.

"భిక్షం పెట్టించండి" అనేవాణ్ని.

"ధనంగారి ఉంగరం ఇచ్చివెయ్యి. తరువాత భిక్ష పెడతాను."

"ఉంగరం పోయింది, పేదవాణ్ని, క్షమించండి. మీరు భాగ్యవంతులు మీరే యివ్వండి" అన్నాను.

దొడ్లో యెవరో పిలిచినట్లనిపించింది. సరస్వతి కొమ్మని నా నెత్తి మీద వదిలేసి, గబగబా పారిపోయింది.

తరువాత ఐదారు నెలలవరకూ ధనం కనపడలేదు. వాళ్ళ వాళ్ళతో కలిసి ఏ ఊరెళ్ళిందో నాకు చెప్పలేదు. నేను ఒక్కణ్ణే ఆ మేడ మెట్లమీద ఆడుకుంటూ వుండేవాణ్ణి. ఇరవైమూడు మెట్లుండేవి, వాటిలో పద్దెనిమి దింటికి పగుళ్ళుండేవి. కింద రెండింటిమీద ఏవో గడ్డిమొక్కలు కూడా మొలిచేవి. మా ఆటలవల్ల అవి కాస్తా చచ్చిపోయాయి.

ఒకరోజు సాయంత్రం ఆరుగంటలకి, మెట్లదగ్గరకొచ్చి కింద మెట్టుమీద కూర్చున్నాను. మూలగా చిన్ని తెల్లపువ్వు మొక్క ఒకటి ఎదిగి వుంది. అలా పైకి చూశాను. ఆరో మెట్టుమీద ధనం కూర్చుని వుంది. నేను భయపడి, మెట్టుమీదనుంచి కిందికి జారిపోయాను. ధనం ఎదిగిపోయింది, మారిపోయింది. నేను గుర్తుపట్టలేదు. చీర రవికా వేసుకుంది.

"నే వున్నానని నీ కెట్లా తెలుసు?" అంది. కంఠం కూడా మారింది. కంచువరల నూతిలోంచి వచ్చే ధ్వనిలాగుంది. నాకు సిగ్గేసింది.

ఏమీ మాట్లాడలేదు.

"నేను రోజూ యిక్కడికి వస్తుంటాను."

"ఎందుకు?"

"ఏమో?"

"నేను దొంగని కాను, నీ ఉంగరం నీ కిచ్చేస్తాలే."

"అబ్బో, కోపమే! ఓరి దొంగా, ఉంగరం దొంగిలించినందుకు రాణిగారు నిన్ను శిక్షిస్తున్నారు" అన్నది ధనం.

నేను మాట్లాడలేదు. మరో రెండు మెట్లు దిగింది. నా జుట్టులోనికి చెయ్యిపోనిచ్చింది. నా ఒళ్ళు కంపరం ఎత్తింది. ముట్టుకుంటే ఏమవుతుందో అని బెంగ. మందారం మొగ్గలా చిన్నినోరు, గులాబీ రేకల్లాంటి చెక్కిళ్ళు, నక్షత్రం చేపలాంటి కళ్లు, నాకు ఏడవాలనిపించింది. ఎన్ని గాజుల జతలో లెక్కపెట్టలేను; గలగల్లాడాయి. ఏడో ఎనిమిదో ఉంగరాలు ధగ ధగ మెరుస్తున్నాయి. తెల్లనిప్పులా దిద్దులు, నుదుటిలోనుంచి ఉద్భవించినట్టుగా ఎర్రటి బొట్టు, రంగుల సువాసన నా వూపిర్ని బంధించింది. పల్చటి పసుపుపచ్చ పట్టుచీర ఏది ఒళ్ళో ఏది చీరో తెలీక మతిపోయి మౌనంలోపడ్డాను. నేను చూడలేకపోయాను. నా కళ్ళెందుకో తడిసినాయి. అక్కడుండలేక వెళ్ళిపోయాను. కొండయ్య కళ్ళు మూసుకున్నాడు.

"నువ్వు పిచ్చివాడవు కొండయ్యా! ఆడదాని దగ్గర నాజూకు కవిత్వం, ఏడుపులు పనికిరావు. వాళ్ళు కాఠిన్యానికి దాసులవుతారు. ఓసారి, తాశీల్దారుగారి భార్య ఏం చేసిందంటే.... ఉండు, ఇప్పుడు మర్చిపోయాను. రాత్రి జ్ఞాపకం చెయ్యి. జ్ఞాపకం చేసుకుని చెబుతాను" అన్నాడు అధికారి.

మళ్ళీ కొండయ్య స్వగతంలా మొదలెట్టాడు.

"నేను అది జరిగింతర్వాత, చాలరోజులవరకూ ఆ మేడకేసి చూళ్ళేకపోయాను. ఆ మేడమెట్లు ఎలాగో వున్నాయి. నా కోర్కెలు, కలలు, ఆదర్శాలు, అన్నీ ఆ మెట్లకింద మారిపోయినట్లనిపించింది. నేనా మెట్లు ఎక్కలేను; రోజులు, వారాలు, నెలలు గడిచాయి."

"ఓరి పిచ్చికొండయ్యా అన్నింటిలోకి అశాశ్వతమైంది ఆడదాని అందం. అది చూచి బెదిరిపోయినవాడవు నువ్వెందుకు పనికొస్తావు? మా ఆవిడకూడా చిన్నప్పుడు చాలా అందంగా వుండేది. నాటకానికెడితే, ఆవిణ్ని చూస్తూ, గేట్లో వాళ్ళు టిక్కెట్లు అడిగేవాళ్ళుకాదు. ఎందుచేత? రైలు ప్రయాణంలో టికెట్ కలెక్టర్లు ఆవిణ్ణికాని, ఆవిడ ప్రక్కన కూర్చున్న నన్ను కాని, టికెట్ అడగడం జరగలేదు. నేను అందమైన వాణ్ణేనన్న సంగతి నాకు తెలుసుగనక సరిపోయిందిగాని, మరొకడైతే

స్కూలు పిల్లల హేళన పశ్చాత్తాప విషం తాగి చచ్చేను. అందుకనే పెద్దలు ఆలి మర్కటం అవాలని ఆశీర్వదించారు. చీకటి పడుతోంది లే, వెడదాం పురుగూపుట్రా వుంటుంది" అని, అధికారి బండమీదనుంచి లేచి, చెయ్యి కొండయ్యకి వూతంగా యిచ్చి లేవదీశాడు.

తూర్పుకొండ వెనక చందమామ వెలుగులో చీకటి తెలీడంలేదు. కొండలు నీడలుగా సాగాలి వెన్నెల మత్తులో వెర్రిగా పడుకున్నాయి. కాలిబాటలు దూరంగా కలిసిపోయాయి. మీ వెన్నెలుండిగా, మాజో లెవరికొక్కా-వాలనుకుంటూ, మేఘాలన్నీ ఎక్కడికో కదిలిపోతున్నాయి.

"కాసేపుందాం" అన్నాడు కొండయ్య బండికి జేర్లబడుతూ.

"చలిగాలి ఎక్కువసేపు తిరిగితే, నా డాక్టర్లు చంపుతారు" అన్నాడు అధికారి. నవ్వుతూ మళ్ళా అన్నాడు "నా శ్రేయస్సుకోరేవాళ్ళు డాక్టర్లు, లేకపోతే ఫీజు రాదుగా. లే, లే, నడుస్తూ చెప్పుకుందాం."

అధికారి కొండయ్యని లేవదీశాడు, ఇద్దరూ ఇంటివేపు నడవడం సాగించారు.

"చెప్పు, చెప్పు తరవాతేం జరిగింది ?"

"వారాలు గడిచాయి. ధనం ఉంగరాన్ని, మా దొడ్లోంచి పెల్లగించి, తిరిగి యిచ్చివేద్దామని నిశ్చయించుకొన్నాను. మేడ దగ్గర కెళ్ళాను. బోలెడు జనం అటూ యిటూ తిరుగుతున్నారు. దొడ్డివైపు వెళ్ళాను. మెట్లన్నీ మరమ్మత్తు చేశారెవరో. దొడ్లో కార్ఖానా సున్నంబట్టీ, రంగుల తొట్టెలు అంతా జనం. ధనాన్ని చూడాలంటే వాళ్ళుంటున్న మేడదగ్గరికి వెళ్ళాల్సిందే. ఏం చెయ్యను ? వాళ్ళ మేడవైపు వెళ్ళాను. అరుగు పక్కన సందుంది-దానిగుండా దొడ్లోకి దోవ. అటూ యిటూ తిరుగుతున్నాను. ఎవ్వరూ కనిపించరు. రోడ్డుమీద తాపీవాడు కనిపించి, ఆళ్ళందరూ వెళ్ళిపోయారు. యిక్కడ లేరండి" అన్నాడు.

"ఎక్కడున్నాడు ?"

"పోస్టాఫీసు వీధిలో యింట్లో కెళ్ళారు" అన్నాడు.

పైన గదిలో కిటికీలోంచి యెవళ్ళో చప్పట్లుకొట్టి, "ఇక్కడ" అన్నారు. కళ్ళు నుదురు, జుట్టుమాత్రం కనిపించాయి ధనం.

"అటు, అటు" అన్నట్టు చెయ్యి కదిపింది. నేను దొడ్డివైపు వెళ్లాను. మండువాలోనుంచి మేడమీదికి మెట్లున్నాయి. వెళ్ళి మెట్లకింద నుంచున్నాను. మెట్లపైన చివర ఆమె నిలబడి వుంది.

"మేం మా యింట్లో కెళ్ళిపోయాం. ఇది అద్దెకిచ్చేస్తున్నాం, మేజస్ట్రీటుగారికి" అన్నది. గాజులు, ఉంగరాలు, దిద్దులు, నగలు బరువుగా మెరుస్తున్నాయి. కిందికి దిగు అన్నట్లు తల పంకించాను. నన్నే పైకి రమ్మంది. ఆమె భాగ్యవంతుల పిల్లని, నేను బీదవాణ్ణని, మా యిద్దరికీ మధ్య ఇరవై రెండు మెట్లున్నాయనీ అప్పుడనిపించింది నాకు. ఆ మెట్లు ఆమె దిగదు, నేను ఎక్కలేను.

"నీ ఉంగరం యిచ్చేద్దామని వచ్చాను" అన్నాను.

"ఏదీ ?"

"ఇదిగో."

"ఇలా పడేయి."

"ఒక్క మెట్టు దిగు, పడేస్తాను."

"నువ్వే ఒక మెట్టు ఎక్కి పడెయ్యి" అన్నది.

"దిగవా ?"

"కోపమా ?"

దిగింది.

"మరో మెట్టు" అన్నాను.

"నువ్వు ఎక్కరాదు ?"

ఎక్కాను.

"పడెయ్యి" అన్నది.

"అన్ని ఉంగరాలున్నాయి, చాలవు ?"

"ఇచ్చేస్తా నన్నావుగా."

"కావాలన్నావుగా ?"

"కావాలంటే యిచ్చేస్తావా ?"

"ఓ."

మరో మెట్టు దిగింది.

"ఏది ?"

"కావాలను" అన్నాను.

"నువ్వే ఎక్కు."

మరో మెట్టు ఎక్కాను.

"నువ్వెందుకు దిగలేవు ?" అన్నాను.

అధికారి కొండయ్యని అపుచేసి "మా బాగా అడిగావు. ఆ ప్రశ్న నేను మా ఆవిణ్ని అడగలేకపోతున్నాను. ఆవిడా మెట్లు దిగదు, పెద్దదే అనుకో— అయినా, మొదటినుంచీ పెద్ద అవసరం వస్తేగాని, మాటి మాటికీ మెట్లుదిగే అలవాటు లేదు. చెప్పు చెప్పు-" అన్నాడు. కొండయ్య చెప్పడం మొదలెట్టాడు.

"నువ్వెందుకు ఎక్కలేవు ?"

"ఇది మీ మేడ. నువ్వే దిగాలి."

మరొకటి దిగింది.

నేను మరొకటి ఎక్కాను.

"మా మేడైతే ఇన్ని మెట్లు ఎలా ఎక్కావు ?" అంది ధనం.

"నీ కోసం."

"ఐతే అన్ని మెట్లూ ఎక్కిరాక నన్నెందుకు దిగమంటావు ?"

"నా కోసం."

"దిగానుగా, యింక చాలు."

"నా కోసం కాదు, నువ్వు దిగింది" అన్నాను.

"మరెందుకు ?"

"నీకే తెలుసు."

అని వుంగరం పైకెత్తి చూపించాను. దాన్ని లాక్కోడానికి గబ గబా మిగతా మెట్లన్నీ దిగి నా చేతిలో ఉంగరాన్ని పట్టుకోబోయింది; నేను వుంగరాన్ని పై మెట్టుమీద పడేటట్లు గిరాటెట్టాను. తను గబగబా మెట్లెక్కి పైకెళ్ళి వుంగరాన్ని కిందపడేటట్టు గిరాటెట్టింది. నేనూ మెట్లు దిగి కిందికి వచ్చేసి ఉంగరం తీసుకున్నాను.

"నా కక్కర్లేదు వుంగరం, నువ్వే తీసుకో— నాకు బోలె డున్నాయి" అన్నది ధనం.

నాకు చాలా కోపం వచ్చింది. ఏవేవో ఆలోచనలొచ్చాయి. ఉంగరం తీసుకుని, మెట్లన్నీ ఎక్కి, పైకి ఆమె దగ్గరకే వెళ్ళాను.

"తీసుకో, యిందు" అని నేలమీద పెట్టాను.

తీసుకోబోయింది. దాన్ని చేత్తో కిందికి నెట్టేశాను. తనూ ఎగిరి మెట్లమీద జారి, కిందికి పడిపోయింది. నేను పట్టుకున్నాను. నా పట్టు తప్పించేసి, మెట్లుదిగి వుంగరం తీసుకుంది.

ఇంతలో, యిద్దరూ యింటికి చేరుకున్నారు. అధికారి ఆ కుర్చీలో వాలిపోయాడు. 'హనీ' ఆయన ఒళ్ళోకెక్కి ఆనందంతో మూలుగుతోంది. కొండయ్య వెడతానని బైలుదేరాడు.

"కథ పూర్తికాకుండా ఎలా వెడతావు. ప్రొద్దున్న వెడుదువుగానిలే, ప్రొద్దున్న మా పెద్దమ్మాయి కూడా వస్తుంది, చూసి పోదువుగాని. పదిమంది మాటా తోసేసి, పెళ్ళి చెయ్యకుండా చదువు చెప్పిస్తున్నాను. చూసుకో నా మజా...." అన్నాడు అధికారి గర్వంగా. కొండయ్య వుండిపోయాడు. 'తంబి' వచ్చి పెట్రోమాక్స్ లైటు వెలిగించాడు.

అధికారి, కొండయ్య కుర్చీలు దగ్గరకు లాక్కుని, చదరంగం ఆటకి కూర్చున్నారు. అధికారి మొదలాట గెల్చాడు. కొండయ్యమీద ఆయనకి స్నేహభావం ఎక్కువైంది. తనతో ఆడి ఓడిపోయిన వాళ్ళంటే ఆయనకి చాలా ఆదరణ. మరో ఆటకి రమ్మన్నాడు. భార్యని కేకేసి యీ ఆట చూడమన్నాడు. ఆవిడ సమాధానం యివ్వలేదు. అధికారి విసుక్కుని, మొహం చిట్లించి, 'తంబిని' చూడమన్నాడు. 'నాకు బోలెడు పనుందండి' అని లోపలికి వెళ్ళిపోయాడు వాడు. 'నీఖర్మం' అని, పోనీ 'హనీ' యేనా చూస్తుందిలెమ్మని సమాధానపడి ఆటకి ఉపక్రమించాడు అధికారి. తను ఎలానూ నెగ్గుతానన్న ధీమాతో, ఆలోచించకుండా గబగబ ఎత్తులు వేస్తున్నాడు.

"ఇదిగో, కొండయ్యా! యీ సారి కళ్ళజోడు తీసేసి ఆడి, నీ ఆట కట్టేస్తాను" అన్నాడు. కొండయ్య అంగీకారం సూచిస్తూ నవ్వాడు. 'తంబి'

పీటలూ అవీ వేసి, భోజనాల సన్నాహం చేస్తున్నాడు. ఆట ముగిసింది: అధికారి ఓడిపోయాడు. చాలా కోపం వచ్చింది లోపల. చూడకపోవడం మంచిపనే అనుకుని తృప్తిపడ్డాడు. మేడ మెట్లుండడంవల్ల ఉండే ఉప కారాలలో యిదోటి అనుకున్నాడు. ఎందుకో నవ్వాడు.

"ఏం నవ్వుతున్నారు ?" అన్నాడు కొండయ్య.

"ఏమీలేదు, ఎందుకో జ్ఞాపకం లేదు.... ఆఁ ఆగు, జ్ఞాపకం వచ్చింది. ఆడదానికోసం మేడమెట్లు ఎక్కలేని వాడవు, నా ఆట కట్టెయ్యడం ఏమిటా అని నవ్వొచ్చింది" అన్నాడు.

కొండయ్య కూడా సమానంగా నవ్వాడు.

"ఏం ! నవ్వుతున్నావు ?" అన్నాడు అధికారి, భోజనానికి లేస్తూ.

"ఏమీలేదు."

"చెప్పు."

"మీరు మెట్లు ఎక్కగలిగారు కనకనే, ఆటలో ఓడిపోయారేమో!" అన్నాడు కొండయ్య.

"అసాధ్యుడవే, ఏమో అనుకున్నాను. ఓ సారి శ్రీరంగం వెళ్ళి నప్పుడు, మీనాకూడా వచ్చిందిలే— మీనాక్షి అంటే, మా జమిందారుగారి మరదలు—" అంటూ, చెప్పడం సాగించిన అధికారి భోజనానికి కూర్చో గానే, మీనాక్షి మాట మరచిపోయాడు. ఆయన చెప్పదలచుకున్న గాథలతో ఏ మాసపత్రికనైనా సరే రెండేళ్ళు నడపొచ్చు. భోజనంచేసి బైటికి చేరారు. కుర్చీలలో కూర్చున్నారు. అధికారి చుట్టముట్టించాడు.

"కొండయ్యా, ఎక్కువ సంతోషం కలిగించే అనుభవం ఏదం టావు ?" అని అడిగాడు.

"ఏ రకం అంటారు ? భౌతికమా, మానసికమా ?"

"ఏదో అంటారుగాని, రెండూ ఒకటే అంటాను. మంచి ఆకలిగా వున్నప్పుడు భోజనం చెయ్యడం భౌతిక మంటావా, మానసికమంటావా ? నా కిందాక మంచి ఆకలేసింది. డాక్టర్లు ఘనపదార్థం మితంగా తినమని

శాసించారు; ఆ శాసనాన్ని ధిక్కరించి బలంగా వేశాను: గొప్ప భౌతి కానందం కలిగింది—''

"డాక్టర్లని ధిక్కరించాను కదా అన్న దాంట్లో మానసిక ఆనందం వుంది— అదే రెండింటికి తేడా—" అన్నాడు కొండయ్య.

"నువ్వు చెప్పినదాని ప్రకారం, వ్యావహారికంగా మనిషి ఏది చెయ్యకూడదో అది చెయ్యడంలో మనిషికి సంతోషం వుందని తేలింది. స్త్రీ మరొకడి భార్యగా వున్నప్పుడే, ఆకర్షణీయంగా వుంటుంది. తాశీల్దారు భార్యని తీసుకో—

"మా అరుణ అంతకంటె వెయ్యిరెట్లు బాగుండేది. యిప్పుడంటే వార్ధక్యం వచ్చి, నాగరికత పరిమాణం యొక్క కొలతబద్దలా తయారైంది గాని.... ఏమిటి మోజు ?.... మరొకడి భార్య కావడమే. ఓసారి యేమైందంటే-" అని మరో గాథ మొదలెట్టబోయాడు అధికారి. ఈలోగా 'తంబి' వచ్చి, "ఉదయం స్టేషన్‌కి బండి చెప్పిరావాలా'' అని అడిగాడు.

"అమ్మగారేమన్నారు ?"

"మిమ్మల్ని అడగమన్నారండి."

"ఈ ఆడాళ్ళెలాగైనా తెలివైనవాళ్లు కొండయ్యా. పరాయివాడెవడయినా యింట్లో వుంటే, వాళ్ళ ధోరణి వేరు. ఉత్తప్పుడు మొగుడి మొహాన ఏ గంజినీళ్ళుపోసినా, అతిథి వస్తే షడ్రసోపేతంగా చేస్తారు; ఒంటిగా ఉన్నప్పుడు మొగాడి బుర్రమీద తాళంకప్ప బ్రద్దలైనా, పరాయి వాడిముందు దాసానదాసురాలు. బండి పంపించాల్సిందీ, అక్కర్లేందీ నేను నిర్ణయించాలట, చూడు చిత్రం; అందుకనే స్నేహితులో అని కొట్టుకుంటాడు కుటుంబీకుడు. వెళ్ళరా, వెళ్ళి మీరెలాగంటే అలా చెయ్యమన్నారండని చెప్పి తగులడు" అని కసురుకున్నాడు. 'తంబి' లోపలికి చక్కాపోయాడు. మళ్ళా అధికారికేదో జ్ఞాపకం వచ్చింది.

"ఇంతకీ, ఏది గొప్ప అనుభవమో చెప్పావు కాదు" అన్నాడు.

"నేనేం చెప్పగలను; నాకనుభవం తక్కువ."

"ఉన్నదాన్లోనే ఏది మంచిదో చెప్పవయ్యా, మహా-" అన్నాడు.

"మీరు చెప్పండి."

"కూడదన్న పని చెయ్యడంలో నువ్వు చెప్పు."

"చెయ్యగల్గిన పని చెయ్యకపోడంలో ?"

"నా నెత్తిలాగుంది. చెయ్యకపోడంలో అనుభవం ఎక్కడుంది ? నీది బైరాగి వేదాంతం- అయినా, నీకేం తెలుస్తుంది పాపం!"

"అలా తోసెయ్యకండి మరి. చెయ్యకపోడం అంటే, మనం ముందెప్పుడో చెయ్యగలం, చేస్తాంకదా అన్నధీమాలో సంతోషం లేదంటారా ? దాన్నే 'ఆశ' అందాం. ఒకేరకమైనని అనేకమైన ఆశ లుంటే, ఆదర్శం అవుతుంది. మానవుడి జీవితమంతా ఆదర్శంకోసం కాక, మరి దేనికోసం బ్రతుకుతున్నాడంటారు ? చచ్చిపోయింతర్వాత కూడా, స్వర్గానికెడతామన్న ఆశవల్లనేగా, మన పూర్వులు రంభ, మేనక-స్వర్గాన్ని సృష్టించారు" అన్నాడు కొండయ్య నిదానంగా. అధికారి ఏ విషయం గురించీ తీవ్రంగా ఆట్టే ఆలోచించలేదు. ఇదంతా గందర గోళంగా కనుపించింది.

"ఇదిగో కొండయ్యా, నేను ఆరేళ్ళు పత్రికలు నడిపాను. 'ఆశ', 'ఆదర్శం' అనే అర్థశూన్యమైన మాటలతో పాఠకలోకాన్ని దగాచేస్తూ వచ్చాను. నా దగ్గర మాటలతో గారడీ చెయ్యక. బుట్టలో పాముని చూపించు. మీనాక్షిని, జమీందారు మరదలను, కావాలంటే ధనం అను-వింటాను. అంతేకాని-"

వాక్యం పూర్తి చెయ్యకుండా అధికారి లేచి లోపలికెళ్ళి, మంచం మీది దిండుని తీసుకొచ్చి, కుర్చీ వెనక వేసుకుని కూర్చున్నాడు.

"ఏదీ, యిప్పుడు చెప్పు. ఇందాక ఎక్కడ వదిలేశావో మాత్రం నన్ను అడగకు. 'ఊ' కొట్టమనకు. రెండే షరతులు" అని అధికారి కళ్ళు మూసుకున్నాడు. కొండయ్య కథ చెప్పడం ప్రారంభించాడు.

"ధనం తన ఉంగరాన్ని వేలుకి తగుల్చుకుని గర్వంగా చూస్తోంది. నేను బిగ్గరగా నవ్వాను. ధనం పైకి చూసింది.

"ఎందుకు నవ్వు ?"

నేనేమీ సమాధానం చెప్పకుండా, వెకిలిగా నవ్వుతున్నాను.

ధనం పెదవులు చేపపిల్లతోకలా కోపంతో కదిలాయి. కను

బొమ్మలు, కయ్యానికి సిద్ధపడిన నల్లత్రాచులు మాదిరి వొంపు తిరిగాయి. చెక్కిళ్ళలోంచి రక్తం రహస్యంగా తొంగిచూసింది. ధనం నిజస్వరూపాన్ని ఆనాడు చూడగలిగాను. చరచరా మెట్లెక్కుతోంది. లోతుల్లోంచి విడిపోయి సంధ్యని తరుముకొస్తున్న ఒంటికెరటంలా.

"ఎందుకు నవ్వు ?"

మెట్లన్నీ ఎక్కి, పైకి నా దగ్గిరికి వచ్చేసింది.... సంధ్యకోసం ఎగిరి, కొండకి తగిలి, పగిలింది కెరటం.

"ఆ ఉంగరం నీది కాదు" అన్నాను.

ధనం మొహం తెల్లారి వెలవెలబోయింది.

"మరెవరిది ?" నీరసంగా కోడి కూసింది.

"నీది పారేశాను. ఇది మరోటి అలాంటిదే. కనుక్కోలేకపోయావు" అన్నాను. ధనాన్ని ఏడిపించాలన్న నా సంకల్పం సిద్ధించినందుకు నేను చాలా గర్వపడ్డాను.

"ఎందుకు పారేశావు ?"

"తొందరపడకు. పారెయ్యలేదు, అమ్మేశాను" అన్నాను.

చీకట్లో కాగడాలతో బంగారుగనులు త్రవ్వడానికి వెడుతున్న జనసమూహం అలజడి, ఆమె నేత్రాలలో కనిపించింది.

కోపంతో ఆమె రొమ్ములు వొణికిపోతున్నాయి. వేడి శ్వాస నా నవ్వుని బంధించింది. అరణ్యం అంటుకొని మహావృక్షాలు కూలిపోతుంటే చూస్తున్నవాడిలా స్తంభించిపోయాను.

"తీసుకో నీ ఉంగరం" వేలునించి తీసేసి, నా భుజానికి తగిలేట్లుగా విసిరింది. మెట్లు దిగుతోంది.

"కోపమా ?"

'........' మరో మెట్టు దిగింది.

"నిజంగా అమ్మేశాననే ?"

'.... ....' మరొకటి.

"నగలన్నీ తీసేసినప్పుడు నిన్ను చూడాలనుంది" అన్నాను.

'........' దిగుతోంది,

"నీ ఉంగరం నీకిచ్చేస్తా."

'........' పూర్తిగా దిగి ధనం నడిచి వెళ్ళిపోయింది. మేడమెట్లు దిగుతుండగా ధనాన్ని మళ్ళా నేనెప్పుడూ చూడలేదు."

అధికారి కుర్చీలోంచి లేచాడు. పెద్దగా ఆవులించాడు తంబిని కేకేసి పక్కలు వెయ్యమన్నాడు. తంబి స్టేషనుకి బండి చెప్పడానికి వెళ్ళి ఇంకా రాలేదు.

"మీకు నిద్రొస్తోన్నట్లుంది?" అన్నాడు కొండయ్య.

"ఎలా కనుక్కున్నావు? నీ కథలో నువ్వు చెప్పదల్చుకున్న దేమిటా అని ఆలోచిస్తున్నాను" అన్నాడు అధికారి యథాలాపంగా.

"నా కథలో చెప్పదల్చుకున్నది ఏమీలేదు. ఎందుకంటే ఇది కథకాదు."

"అగు, నాకు తెలుస్తోంది. మెట్లెక్కడంలో, సంతోషం ఉత్సాహం ఉంటాయి. ఎక్కింతర్వాత వెనక్కి తిరిగిచూస్తే 'ఓస్ ఇంతేనా' అనిపిస్తుంది. ఎక్కడం పురోగమనానికి చిహ్నం. దిగడం పతనానికి చిహ్నం, తీరా ఎక్కింతర్వాత ఏమీ కనబడదు. ఏమో నే చెప్పేది నాకే గందరగోళంగా వుంది. సరేకాని, నువ్వే చెప్పు" అని మళ్ళా కుర్చీలో జార్లబడ్డాడు అధికారి.

కొండయ్య మళ్ళా ప్రారంభించాడు.

"ధనంగారి రెండో మేడలోకి, ఎందువల్లనో రెండునెల్ల వరకు మేజిస్ట్రేటుగారు రాలేదు. ఆ రెండు నెలలూ నేను, ధనం, ఆ మెట్లమీద కల్సుకుంటూనే వున్నాం. రేపు నీ ఉంగరం ఇచ్చేస్తానని మభ్యపెట్టి, రోజూ ధనాన్ని మేడమెట్ల దగ్గరికి రప్పించేవాణ్ణి. నేను చూస్తుండగానే, ధనం ఎదిగిపోయింది. మనస్సు మారిపోయింది. శరీరం కొత్తదనంతో విప్పారుకుంది. రోజురోజుకీ, ఒక నగ తక్కువగా వుండేది. నేను ధనానికి ఒక చిత్రమైన ఆట నేర్పాను. తను మెట్లపైన చివర సింహాసనంమీద కూర్చున్న రాణీ, నేను మెట్లకింద నిలబడి ఆజ్ఞ లందుకునే ఒక అల్ప పౌరుణ్ణి. రోజురోజుకి, ఒక మెట్టు పైకి ఎక్కి మాట్లాడడానికి రాణీగార్ను నాకు ఆజ్ఞ ఇచ్చారు.

"ఏం కావాలి నీకు ?" అంది రాణీగారు.

"తమ కిరీటం" అన్నాను.

జిగినీ తీసేసింది.

మరునాడు.

"ఛత్రం."

రవ్వలదుద్దులు తీసేసింది.

పదహారో తారీఖునాటికి, నేను పదహారు మెట్లెక్కాను. ఇంక ఆమెకీ నాకూ మధ్య ఏడుమెట్లే వున్నాయి. రాణీ నగలన్నీ తీసేసింది. విరాగిణిలా తయారైంది. నే నింకేం కోరను ?"

"ఏం కావాలి నీకు ?" అంది రాణి.

"మీ ప్రక్కన కూర్చోనివ్వాలి" అన్నాను.

"పైకి రా" అని ఆజ్ఞాపించింది.

"మీరు దిగిరండి."

నవ్వింది వయ్యారంగా రాణి.

మా యిద్దరిమధ్యా రెండే మెట్లున్నాయి.

"ఏం కావాలి ?"

"రాణీ ! ఈ అల్పుడికి, అడగడానికి నోరాడడంలేదు."

"భయంలేదు."

"నేనింక మెట్లెక్కలేను. ఈ ఒక్క మెట్టూ మీరు దిగిరండి. నన్ను మీ పక్కన కూర్చోనివ్వండి."

"ఎందుకు ?"

"ఆ ప్రశ్న వెయ్యగలిగిన మీకు సమాధానం తెలీకనా ?" అన్నాను.

రాణి అతివయ్యారంగా నవ్వింది. పారవశ్యంతో నావళ్లో పడు తుందేమో నక్షత్రంలా, అని రెండు చేతులూ చాచాను. కాని, రాణి పడ లేదు. పైన బిల్లులు కదలి, బూజు నా నెత్తిన పడింది.

ఇంక మా ఇద్దరి మధ్యనా, ఒక్కమెట్టే వుంది. ఎన్నడూ లేంది, ఆ రోజు సాయంత్రం చీకటిపడేదాకా మెట్లమీదే ఆడుకుంటున్నాం. రాణి కళ్ళల్లో వెలుగుతప్ప అంతా చీకటిగా వుంది. మా చుట్టూ, బోలెడు

మెరుగు పురుగులు విహారము చేస్తున్నాయి. నక్షత్రాలమధ్య చందమామలా వుంది రాణి.

"రాణీ, దిగిరావా?" అన్నా దీనంగా.

"నీకేం కావాలి?"

"మీరే."

"ఆ" అని గర్జించింది.

"రెండు చేతులా జాచాను. నా తలచుట్టూ చేతులు బిగించి అప్రయత్నంగా తనవైపు లాక్కుంది. నా చేతులు ఆమె నడుంచుట్టూ పెనవేసుకున్నాయి. ఆమె చేతులు నా చేతులమీదపడి వేళ్ళని తడిమి బిగిస్తున్నాయి. వల్లో చేపలాగ ఆ పల్చటి వేళ్లు తన్నుకున్నాయి. తీసేసి నా మొహాన్ని ముందుకి గెంటివేసింది. నేను చీకట్లో అటూ ఇటూ తడుము క్కాడాను. ఆమె అక్కడ లేదు. నా అరచేతుల్లో మెరుగుపురుగులు మండి పోయాయి."

ఇంతలో తంబీ చక్కావచ్చాడు. మెట్లగదిలో కొండయ్యకీ, మెట్ల కింద హాల్లో అధికారికీ మంచాలేశాడు. పరుపులు పరిచాడు. రగ్గులు వేశాడు. అధికారిని లేవదీశాడు. మెల్లిగా వెళ్ళి మంచంమీద పడ్డాడు. అధికారి 'రగ్గు' ఒంటిమీదికి లాక్కున్నాడు, నెత్తికి మఫ్లర్ తగిల్చాడు.

"ఇదిగో కొండయ్యా నే నిద్రపోతానుగాని కథ చెప్పడం మానెయ్య కేం. మర్చిపోయాను. తాశిల్దారు భార్య నడుం వెడల్పు ఎంతుంటుందని నీ వూహ! నాగరికతంత" అని బిగ్గరగా నవ్వుతుని 'తంబి'ని దీపం మెట్ల వెనుక మూలగా పెట్టమన్నాడు.

"ఐతే నువ్వు సంధ్యకెరటాలు, నక్షత్రాలు యివి లేకుండా చెప్ప లేవూ కథ? అవన్నీ తీసేస్తే చప్పన తెముల్తుంది. నీ కథలో ధనం తీసేసిందిగా వస్తువులన్నీ! అబ్బో, నా జ్ఞాపకశక్తి బాగానేవుంది. మా ఆవిడ అనుకున్నంత అధ్వానం కాదు" అన్నాడు అధికారి కుడివైపు తిరిగి.

కొండయ్య మంచంమీద కూర్చున్నాడు మెట్లకేసి చూస్తూ.

"ఏమండోయ్, మీ యింట్లో మేడకి ఇరవై మూడు మెట్లున్నాయి" అన్నాడు కొండయ్య.

"అందుకా, రాగానే వాటికేసి దీక్షగా చూశావు. తెల్లార్నీ, నా జ్ఞాపకశక్తి మా ఆవిడ మెచ్చుకునేటట్లు చేస్తాను చెప్పు" అని అధికారి ఆపులించాడు.

కొండయ్య మొదలెట్టాడు.

"ఆ మర్నాడు ధనం రాలేదు. వారమైంది: నెలైంది: రాలేదు. నాలుగునెలలు గడచింతర్వాత, ధనాన్ని చూశాను. ఈలోగా మేజిస్ట్రీటు గారు ఆ యింట్లోకి రావడం, బదిలీ అయి వెళ్ళిపోవడం, మేడ ఖాళీ అవడం జరిగిపోయింది. అప్రయత్నంగా ఆ సాయంత్రం దొడ్డివేపు వెళ్ళాను. హాల్లో తాపీవాళ్లు పనిచేస్తున్నారు. నేను మెట్లదగ్గరకి వెళ్ళి నిల్చున్నాను. వెనకటి ఆట్లన్నీ జ్ఞప్తికొచ్చాయి. ధనంగారివాళ్ళందరూ ఆ హాల్లోంచి ఎక్కడికో వెళ్ళిపోయారని నాకు తెలుసు. కాని మళ్ళా వచ్చిన విషయం తెలీదు.

ఎవరో ముసలమ్మ ఆలా నేవున్నచోటు కొచ్చింది.

"ఎవరికోసం ?"

"లోపలికెందుకు ? తాపీకుఱ్ఱవాడివా ?"

అవునన్నట్లు తలపంకించాను. ముసలమ్మ మెట్లెక్కి వెళ్ళిపోయింది. ఏదో ఆలోచనలో పడ్డాను, ఎంతసేపైందో తెలీదు నాకు.

"ఎవరది ?"

ఎప్పుడో స్వప్నంలో విన్నకంఠం అది. పైకి చూశాను.

మెట్లపైన చివర 'రాణి' కనబడింది. ఒళ్ళంతా బంగారమే. వజ్రాలు ధగధగా మెరిసిపోతున్నాయి. లక్ష్మి చూస్తే ఏడుస్తుందనిపించి, నా కళ్ళు తడిసినాయి.

"నువ్వా !"

ఎండలో ఇంద్రధనుస్సులా ఆమెకళ్ళు ఆశ్చర్యంతో వణికాయి. నా కళ్ళు 'అవును' అన్నట్లు నిశ్శబ్దంగా శబ్దించాయి. చిన్ని నల్లబొట్టు, [illegible] బొట్టు, అసలా మొహమే దేవకన్యకి బొట్టులాగుండి. చిన్న [illegible], [illegible] ఎఱ్ఱపువ్వులు, అసలా జడే అప్సరస జడలో పువ్వు లాగుంది."

అధికారి దగ్గి కదిలాడు.

"అవే వద్దన్నది."

కొండయ్య దీనంగా చూస్తూ మాట వినిపించుకోకుండా చెప్పడం మొదలెట్టాడు.

"ధనం మెట్లు దిగుతుందనుకున్నాను. దిగలేదు. నేనలా నిలబడి పోయాను. ధనం అటూయిటూ చూసింది. లోపలికెళ్ళి గది తలుపులు మూసేసి మళ్ళా వచ్చింది. పైకిరమ్మన్నట్టు తలపంకించింది. నేను గబగబా మెట్లెక్కి పైకివెళ్ళాను. మా యిద్దరికీ మధ్య ఒక్కటే మెట్టుంది.

"ఎందుకు ?" అన్నాను.

"నువ్వెందుకొచ్చావ్ ?" అన్నది ధనం.

"నీకు తెలీదా ?"

"ఏమో !"

"మరెందుకు రమ్మన్నావు ?"

"నువ్వే వచ్చావు."

"కాదు, మెట్లెక్కి."

"నీకేం కావాలి- దబ్బున చెప్పు" అన్నది.

"అది నేనడగవలసిన ప్రశ్న" అన్నాను.

"అంటే ?"

"ఆ రోజున నీ ఉంగరం అమ్మేశానని అబద్ధమాడాను. అమ్మలేదు నా దగ్గరే ఉంది. ఇచ్చేద్దామని వచ్చాను" అన్నాను.

"ఏది ?"

"నీకింకా కావాలా ?"

అని, ఉంగరం గుప్పిట్లో ఉన్నట్లు గుప్పిడి బిగించి చెయ్యి చాచాను.

"ఇయ్యి" అన్నది.

"ఆ ఒక్క మెట్టూ దిగి తీసుకో" అన్నాను.

ఆ ఒక్క మెట్టు దిగి నా ప్రక్కన నిలబడింది ధనం.

"తీసుకో" అన్నాను గుప్పిడి చూపిస్తూ.

"తే" అని గుప్పిడి విప్పబోయింది.

నేను మెట్లు దిగుతున్నాను. తనూ దిగుతోంది. అన్ని మెట్లూ దిగిపోయాం. గుప్పిడివిప్పి చూపించాను. అందులో ఉంగరం వుంది. ధనం దాన్నితీసుకుని ఆనందంతో పరిశీలించింది. నేను ఆమె కళ్ళల్లోకి తీవ్రంగా చూశాను- ఎంతో ఆశ, ఎంతో ఆకలి, ఎంతో మమకారం ఆమె కళ్ళల్లో కనిపించిన ఉంగరంలో చూశాను. వాటిని ఏ మనిషీ పంచుకోలేడు. అదొక ప్రవాహం. అందులో నేను గడ్డిపోచను. అదొక నిశీధి, నేనొక రంగు పురుగును. ఆదొక జ్వాల, నేను మసిని. నన్ను తోసేసింది ధనం- ఉంగరం తీసుకుని గబగబా మెట్లెక్కి పైకి వెళ్ళిపోయింది.

'ధనం' అని పిలిచాను. కిందనుంచి నా కంఠం నాకే ఆశ్చర్యం కలగజేసింది.

"నేను వెళ్ళిపోనా ?" అని అడిగాను.

అర్థంలేని ప్రశ్న.

ఆమె యేమీ మాట్లాడలేదు.

"నేనొకటి చెప్పనా ?" అన్నాను. ప్రశ్నార్థకంగా చూసింది.

"ఆ రోజు సాయంత్రం, నన్ను తోసేసి వెళ్ళిపోయావు. ఎందుకో యిప్పుడు తెలిసింది. నా వేళ్ళు తడిమావు, ఉంగరం కనబడలేదు పాపం అవునా ?" అన్నాను.

'కాదు' అన్నట్టుగా తలపంకించింది.

"ఇప్పుడూ తోసేసి వెళ్ళిపోయావు. ఎందుకో తెలిసింది. నీ ఉంగరం దొరిగింది. అవునా ?" అన్నాను.

పుట్టలో ఇరుక్కుపోయిన పాములా తన్నుకులాడింది. ఉంగరం వేలునుంచి తటాలున తీసేసి కిందకి గిరవెట్టింది.

"తీసుకుపో-" అని చరచరా వెళ్ళిపోయి తలుపులు మూసేసుకుంది.

స్వర్గం గడియలు ఎవరో వేసినట్లైంది. స్వర్గం బైటో, లోపలో మీరు నిర్ణయించాలి అన్నాడు కొండయ్య.

కాని అధికారి దగ్గరనుంచి సమాధానంలేదు. పెట్రోమాక్సు దీపం వత్తి మండి కాలిపోయింది. అధికారి గుర్రు రొద వినబడుతోంది. సముద్రంలో తుఫాను ఆకాశంలో మారుమ్రోగినట్లు. కొండయ్య కళ్ళు నులుముకుని, 'రగ్గు' ముసుగేసుకొని పడుకున్నాడు. 'హనీ' అధికారి మంచంకిందికి చేరింది. 'తంబి' మెట్లమీద జేరబడి, నిద్రలో తూలు తున్నాడు. కొండయ్య తన చిటికెన వేలికున్న ఉంగరం తడిమి చూసు కున్నాడు.

తెల్లవారింది. తెరలా మేడచుట్టూ మంచు ఆవరించింది. కిరణాలు వెండి బాకుల్లా తెరని ఛేదిస్తున్నాయి. అధికారి, కొండయ్య ఫలహారం కాఫీ అయ్యాక అలా నడిచొద్దామని బైలుదేరారు.

"ఆగు. ఇవాళ మనం బైటికి వెళ్ళలేం. మా అమ్మాయొస్తుందిగా ?" అన్నాడు అధికారి, రెండు చేతులూ వేడి కోసం గట్టిగా నలుపుకుంటూ.

"ఈలోగా ఒక్క చదరంగం ఆట వేద్దాం. ఉన్నమాట చెప్పేస్తాను. నీ ఆట కట్టిస్తేగాని నాకు శాంతి ఉండదు. అని సకిలించి, 'తంబి'ని అన్నీ సిద్ధం చెయ్యమన్నాడు. వాడు నాలుగూ అమర్చి, బండి తీసుకొని స్టేషన్‌కి వెళ్ళాడు.

"దా ! కూర్చో. ఇప్పుడు వెయ్యి. ఐతే, కొండయ్యా ! రాత్రి నీకు బాగా నిద్రపట్టిందా ? పాపం, నువ్వు కథ చెప్పుకుంటూ పోతున్నావు. నేను కలలో వున్నాను. వందలకొలదీ, వేలకొలదీ మేడమెట్లు ఎక్కేస్తు న్నట్లు. తీరా మెట్లన్నీ ఎక్కి చూస్తే, కనిపించింది తాశీల్దారు పెళ్ళాంవీపు" బిడాయిగా నవ్వుతున్నాడు అధికారి.

"ఇస్, గట్టిగా మాట్లాడుతున్నావేమిటి ? మా ఆవిడ వింటుందిస్మా. ఆగు, మర్చిపోయాను. మా ఆవిడ చూస్తుండగా ఆడాలి ఈసారి ఆట." అని చప్పట్లు కొట్టి భార్యని కేకేశాడు.

ఆవిడ మెట్లపై లోపల గదిలోంచి.

"ఎందుకు ?" అన్నది.

"ఇక్కడ అంతర్జాతీయ ఆటగాళ్ళు చదరంగం ఆడుతున్నారు. చూడ్డానికి ఇదే ఆఖరు తరుణం. ఒకటోసారి, రెండోసారి పడిపోతున్నాయి రావాలి మాంచి మాంచి పంగిడీ ఎత్తులు."

కొండయ్య అధికారి ఉత్సాహాన్ని, ఆత్రుతని చూసి బీదగా నవ్వాడు. మొదటి నాలుగైదు ఎత్తులలోనే యిద్దరి ఉత్సాహం తగ్గింది.

"రాకపోతే పోనీలే" అన్నాడు ప్రపంచాన్ని సంబోధిస్తూ అధికారి.

కొండయ్య గుర్రం ఒకటి అదనంగా చచ్చిపోయింది. మళ్ళా అధికారి హుషారుగా వింత గర్జనలు చేస్తూ, ఆట సాగిస్తున్నాడు. భార్యని పిలిచాడు.

"అరుణా, కరుణ రాదా ?" అన్నాడు.

అరుణ మెట్లపైన నిలబడి చూస్తోంది.

"మీరే యిలా రాకూడదూ !" అని మళ్ళా లోపలికెళ్ళింది.

ఈలోగా 'హనీ' వచ్చి బల్లకింద ఉత్తిపుణ్యానికి గంతులు సాగించింది.

చదరంగంబల్ల కాళ్ళకి తన వెన్నుతో రాసింది. ఎగుడు దిగుడు కాళ్ళు కిదిలి, చదరంగంబల్ల కదిలి, ఆట చెదిరిపోయింది. అధికారి సంతోషంతో లేచి బలాన్ని దబ్బాలోవేసి, అట్ట మడిచేసి,

"కొండయ్యా ! నాతో సమంగా మెట్లెక్కగలవా ?"

"ఎందుకు ?"

"మనం పైకి వెళ్ళి ఆడదాం."

అధికారికి ఆట విషయం చాలా 'కసిగా' వుంది. భార్య చూడగా, కొండయ్య ఆట కట్టాలని.

"పోనీ, ఇద్దరం మెట్లెక్కుదాం. ఎవడు ముందెక్కితే, వాళ్ళ ఆట గెల్చినట్లే" అన్నాడు అధికారి.

"సరే" అన్నాడు కొండయ్య.

"రెడీ! ఒకటి, దో, త్రీ అని యిద్దరు పక్కపక్కనే మెట్లెక్కడం సాగించారు. ముందు కొండయ్య ఎక్కాడు. అధికారి రెండు మెట్లు వెనక పడ్డాడు.

"అరె కొండయ్యా! అసాధ్యుడవే! నిజంగా నెగ్గాననుకోకు. ఏదో గెస్టువి కదా అని నేనే వెనకపడ్డాను" అంటూ, అధికారి తీవ్రంగా వగర్చడం మొదలెట్టాడు.

"అక్కడికీ, మీరు గెలిస్తేనే మర్యాదగా వుంటుందని నేను మెల్లిగానే ఎక్కుతున్నాను" అన్నాడు కొండయ్య.

"నువ్వు అసాధ్యుడవు కొండయ్యా" అని అధికారి కొంటెగా కన్ను మెదిపాడు.

"ఏదీ, రా! ఆటకి" అన్నాడు.

కాని, ఏం లాభం? 'బలం' అట్టా' మెట్లకింద వదిలేసి వచ్చారు.

"నే వెళ్ళి తీసుకొస్తాలెండి" అని కొండయ్య, మెట్లుదిగి, తీసు కొచ్చాడు.

కొండయ్యకి ఆయాసం వచ్చింది. వొగుర్పుని బలవంతంగా అణచి వేసుకుంటున్నాడు. ఈలోగా అధికారి, బల్లమీద 'బలం' పేర్చి సిద్ధంచేసి, భార్యని పిలిచాడు. కొండయ్య వెనకాలే, గదిలో అరుణ, తలుపులు కొంచెం దగ్గరగా జార్లవేసి, కుట్టుపని చేస్తూ ఆటచూస్తోంది.

తొందరలో రెండు తప్పెత్తులేశాడు అధికారి. దాంతో రెండు బంట్లు ఏనుగా చచ్చిపోయాయి.

"ఇవాళ ఎవరిమొహం చూశాను?" ఆ, ఆ- 'తంబి' గాడి మొహం అన్నాడు అధికారి దగ్గుతూ.

"పోనీ, మళ్ళా ప్రారంభిద్దామా?"

"ఆగు, ఇందాకట్నుంచీ, ఏమిట్రా మర్చిపోయాను అని ఆలో చిస్తున్నా- ఇప్పుడు జ్ఞాపకం వచ్చింది. అమ్మాయి వస్తూంటుందీపాటికి. నేను క్షౌరకర్మ చేసుకోవాలి. నువ్వాను బ్రహ్మచారివి గనుక నీకు మరీ అవసరం, ముందు నే చేసుకొస్తాను, తర్వాత, నువ్వు వెడుదువుగాని."

లేచి అధికారి ఎదురుగుండా గదిలోకి వెళ్ళాడు. నాలుగు నిమిషాలు గడిచింతర్వాత బైటికొచ్చి కొండయ్య ముందు ఓ పత్రిక పడేసి-

"ఇది చదువుకుంటూండు, నాలుగురోజుల క్రితంది" అని అధికారి లోపలికెళ్ళి, క్షవరం మొదలెట్టాడు.

"పత్రిక పాతదైతేనేం? నన్నడిగితే ఇంట్లో వ్యవహారం చెడిపోయి నప్పుడే, రాజకీయాలలో జొరబడటం."

కొండయ్య మెట్లు దిగాలని యత్నించాడుగాని, ఓపిక లేక పోయింది. పత్రిక చదవడం మొదలెట్టాడు. గదిలో ఎవరో కదిలినట్లయింది. అరుణ లేచి, తలుపులు దగ్గరగామూసి, మళ్ళా కుట్టు మొదలెట్టింది. కొన్ని నిమిషాలు జరిగాయి. మళ్ళా ఎవరో గదిలో కదిలినట్లయింది. అరుణ లేచింది. తలుపులు కొంచెం తెరచి హాల్లోకి చూసింది. కొండయ్య కేసి చూసింది.

పాపం, కూతురు రాకకోసం ఎదురు చూస్తోంది కాబోలు అను కున్నాడు కొండయ్య. మళ్ళా అరుణ, తలుపులు మూసేసి తనపని చూసు కుంటోంది.

వీధిలో జట్కాబండి నిలచిన అలజడైంది. 'తంబి' సామాన్లు వరండాలోకి జేరేశాడు. బండి వెనక్కి తిరిగింది. అధికారి కూతురు, 'కళ్యాణి' మెట్లగదిలో కొచ్చి, మెట్లకింద నిలబడి చూసి, 'నాన్నా' అని పిలిచింది. కళ్యాణి వయస్సు యిరవై లోపు. మెళ్లో ముత్యాలు, పగడాలు వున్నాయి. పల్చటి, పొడుగాటి ముక్కు, నిండైన కళ్లు, గుండ్రటిమెడ. మెట్లమీద నుంచి చూస్తున్న కొండయ్యకి, కొంచెం పొట్టి మనిషిలా కన బడింది.

కళ్యాణి 'నాన్నా' అని, పైకి చూసింది. నాన్నకాదు, ఎవరో కొత్త మనిషి. గబగబా మెట్లెక్కుతోంది. కొండయ్య హిఠాలున లేచి, రెండు మూడు మెట్లు తొందరగా దిగి, కళ్యాణికోసం చేతులు చాచాడు. కళ్యాణి సముద్రంలో పిల్లకెరటంలా, తనవైపు కొట్టుకొస్తోంది. ఆమెలో 'ధనం' తళతళలు కనిపించాయి. 'రాణీ' దర్జా రేగిపోయింది. అప్రయత్నంగా దిగి

పోతున్నాడు. ఆమె, తూర్పుకి ఎగబాకిన సంధ్యచాయలా వచ్చేస్తోంది. ఇద్దరికీ మధ్య రెండే మెట్లున్నాయి. కొండయ్య పంచ పాదంకింద పడింది. పట్టుజారి, ముందుకి తూలి మెట్లమీద పడిపోయి- దొర్లి మెట్లకింద పడిపోయాడు.

కళ్యాణి దొర్లిపోతున్న ఆ వ్యక్తిని ఆపలేకపోయింది. తను 'నాన్నా', 'అమ్మా' అని కేకలేసుకుంటూ- కిందికి దిగి, కొండయ్యని లేవ దీయబోయింది. స్పృహలేకుండా పడిపోయాడు కొండయ్య. 'తంబి' వచ్చాడు. తలకిందికి దిండు తెచ్చాడు.

ఏమిటేమిటంటూ, అధికారి మొహానవున్న సబ్బు తుడిచేసుకుంటూ, మెట్లపైనుంచి చూసి, చేతిలో కత్తి గిరపెట్టి, కిందికి దిగి వచ్చాడు. కొండయ్యని చూశాడు. తంబిని కేకేసి బండి తీసుకు రమ్మన్నాడు ఆస్పత్రికి.

కళ్యాణి దీగాలుపడి కూర్చుండిపోయింది. నాడిపరీక్ష చేసింది. లాభం లేదన్నట్లుగా పెదవులు చప్పరించి, బిక్కమొహం పెట్టింది.

"ఎవరు, నాన్నా?" అంది కళ్యాణి.

"దౌర్భాగ్యుడు?" అన్నా డధికారి.

మళ్ళా "అదేమిటే అలా అంటావు. ఉండు, ఎవరైనా పిలుచు కొస్తాను. అరుణా! యిలా రా! కొండయ్యని చూడు, యిప్పుడే వస్తా-" అని అధికారి మూలనున్న కర్ర తీసుకుని బైటకి నడిచాడు.

"అమ్మా, రావే- నాకు భయంగా వుంది" అంది కళ్యాణి.

'తంబి' గ్లాసుతో నీళ్ళు తెచ్చాడు. కొండయ్య నుదుటికీ, మోకాలు చిప్పకీ పెద్ద గాయాలు తగిలాయి. ఇంకా నెత్తురు కారడంలేదు.

అరుణ మెట్లపైన నిలబడి చూసింది.

కొండయ్య కళ్ళు సన్నగా తెరుచుకున్నాయి. నిశీధి తలుపులు తెరుచుకున్నట్లు- కళ్యాణి మొహం నల్లగా వంకరగా కనిపిస్తోంది. ధనం,

రాణి, సరస్వతి అన్నీ కలిసిన మొహం. మెట్లపైకి చూడడానికి యత్నిస్తున్నాడు. ఎన్ని మెట్లు నాలుగు, ఐదు, ఎనిమిది- ఇంకా పైకి- పదీ, పదహారు- ఇరవై కొండయ్య మెడ పడిపోయింది. ఇరవై రెండు అరుణ పాదాలు కనిపించాయి. నిశీధి తలుపులు మూసుకున్నాయి. "అయ్యో! చచ్చిపోయాడు. ఇంకేముంది?" అని కళ్యాణి లేచి, పిచ్చిదానిలా బైటికి, లోపలికి తిరుగుతోంది. అరుణ గదిలో కెళ్ళిపోయింది.

'తంబి' మేడమీద కెళ్లాడు. అరుణ వాణ్ణి పిలిచి, ఏదో చెప్పింది. వాడు, కిందికి దిగి- కొండయ్య చేతులు సవరించి, చిటికెన వేలుకున్న ఉంగరాన్ని తీసేశాడు. కళ్యాణి ఏమీతోచక, మెట్లెక్కి- అమ్మదగ్గర కెళ్ళింది గదిలోకి. అరుణ కిటికీ అద్దంలోంచి ఆకాశంలోకి చూస్తోంది. అమ్మ చీరకొంగుతో కళ్ళు తుడుచుకోవటం చూసింది కళ్యాణి.

"ఎందుకే అమ్మా, ఏడుస్తున్నట్లున్నావు?"

"ఏమీలేదు."

"ఎవరే ఆయన?"

"మీ నాన్నగారి స్నేహితుడు."

"పాపం!" అంది కళ్యాణి.

వీధిలో బండి నిలిచింది.

అధికారి, కొండయ్య, మరో యిద్దరు ఆ బండిలో వెళ్ళిపోవడం చూశారు తల్లీ, కూతురు.

అరుణ గదిలోంచి యివతలి కొచ్చి, మేడమెట్ల కేసి చూసింది. లోపలికెళ్ళి తలుపు వేసుకుంది.

కళ్యాణి వెనకాలే వచ్చింది.

"ఇదంతా నా మూలాన జరిగింది" అంది. అరుణ ఏమీ మాట్లాడ లేదు. కళ్యాణి మూలాన జరిగిందో, కళ్యాణి కోసం జరిగిందో- ఆమెకే తెలియాలి.

★